

Cu mulțumiri **The Maurice Wohl Charitable Foundation**
pentru generoasa sponsorizare a seriei Legământ & Dialog

Traducere: Magda Zucker

Sprinturi și Maratoane

Acharei Mot - Kedoshim 5781

Era un momet unic, irepetabil, de leadership la cea mai mare înălțime. Timp de patruzeci de zile, Moshe comunicase cu Dumnezeu, primind de la El Legea scrisă pe Tablele de piatră. Apoi Dumnezeu l-a informat că poporul tocmai construisese un Vițel de Aur. Ar trebui să îi distrugă. A fost cea mai mare criză din perioada petrecută în pustiu și necesita toate calitățile de lider ale lui Moshe.

Mai întâi s-a rugat la Dumnezeu să nu distrugă poporul. Dumnezeu a acceptat. Apoi a coborât de pe munte și a văzut poporul dansând în jurul Vițelului. Imediat, a spart Tablele. A dat foc Vițelului, a amestecat cenușa acestuia cu apă, pe care a dat-o poporului să o bea. Apoi a chemat poporul să i se alăture. Leviții au ascultat chemarea și au executat o pedeapsă sângeroasă în care au murit trei mii de oameni. Apoi Moshe s-a întors pe munte și s-a rugat pentru patruzeci de zile și nopți. Apoi, pentru încă patruzeci de zile a stat cu Dumnezeu în timp ce un nou set de Table era gravat. În cele din urmă a coborât de pe munte pe zece Tishrei, aducând cu el noul set de Table, ca un semn vizibil că legământul lui Dumnezeu cu poporul lui Israel rămăsese valabil.

Aceasta fusese o dovadă extraordinară de leadership, uneori îndrăzneț și decisiv, iar alteori domol și persistent. Moshe trebuia să țină piept ambelor părți, să-i determine pe israeliți să facă *teshuvah* și pe Dumnezeu să-și exercite iertarea. La acel moment, el fusese cea mai importantă întruchipare a numelui Israel, care înseamnă cel care se luptă cu Dumnezeu și cu oamenii și învinge.

Vestea bună e: a fost odată un Moshe. Datorită lui, poporul a supraviețuit. Vestea proastă - Ce se întâmplă atunci când nu există un Moshe? Chiar Tora ne spune: "Nu s-a ridicat în Israel niciun alt profet asemeni lui Moshe, pe care Domnul să-l fi cunoscut față în față" (Deut. 34:10). Ce faci în absența leadershipului eroic? Aceasta este problema cu care se confruntă fiecare națiune, corporație, comunitate și familie. Este ușor să ne gândim "ce-ar fi făcut Moshe?" Însă Moshe a procedat așa cum a făcut-o deoarece era cine era. Noi nu suntem Moshe. Acesta este motivul pentru care fiecare grup uman care a cunoscut la un moment dat măreția se confruntă cu problema continuității. Cum se poate evita un declin lent?

Răspunsul este dat în pericopa acestei săptămâni. Ziua în care Moshe a coborât de pe munte cu cel de-al doilea set de Table a rămas în amintire, aniversarea sa devenind cea mai sacră zi - Yom Kipur. În această zi *teshuvah* și *kapparah*, căința și ispășirea trebuiau repetate anual. De această dată însă, figura centrală nu era Moshe, ci Aaron, nu Profetul, ci Marele Preot.

Acesta este modul de a perpetua un eveniment transformator: creând un ritual bazat pe acesta. Max Weber numea acest lucru rutinizarea carismei.¹ Un moment unic ce nu se poate repeta devine o ceremonie perpetuă. Așa cum menționează James MacGregor Burns în clasică sa lucrare, *Leadership*: "Cel mai durabil act tangibil de leadership este crearea unei instituții - o națiune, o mișcare socială, un partid politic, o birocratie - care continuă să exercite un leadership moral și să promoveze schimbarea socială necesară cu mult timp după dispariția liderilor."²

Există un Midrash remarcabil, unde diferiți înțelepți prezintă propria lor idee de *klal gadol ba-Torah*, "marele principiu al Torei." Ben Azzai susține că este vorba de versetul, "Iată cartea cronicilor omului. În ziua când a făcut Dumnezeu pe om, l-a făcut după asemănarea lui Dumnezeu" (Gen. 5:1). Ben Zoma spune că există un principiu și mai cuprinzător, "Acultă, Israel, Domnul Dumnezeul nostru este unul." Ben Nannas susține că un alt principiu este chiar mai cuprinzător: "Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși." Ben Pazzi spune că putem găsi un principiu chiar mai cuprinzător de atât: "Primul miel să îl jertfești dimineata, iar cel de-al doilea după-amiaza" (Exod 29:39) - sau, cum am putea spune astăzi, Shaharit, Minha și Maariv. Într-un cuvânt: "rutină". Pasajul concluzionează: legea îl urmează pe Ben Pazzi.³

Sensul afirmației lui Ben Pazzi este clar: toate idealurile mărețe din lume - ființa umană ca imagine a lui Dumnezeu, credința în unicitatea lui Dumnezeu, iubirea aproapelui - nu contează prea mult până nu sunt transformate în obiceiuri de acțiune, ce devin obiceiuri ale

---

¹ See Max Weber, *Economy and Society* (Oakland, Calif.: University of California Press, 1978), 246ff.

² James MacGregor Burns, *Leadership* (New York: Harper, 1978), 454.

³ Acest pasaj este citat în introducerea la comentariul HaKotev pentru *Ein Yaakov*, pasajele agadice colectate din Talmud. Este totodată citat de Maharal în *Netivot Olam, Ahavat Re'a* 1.

sufletului. Ne putem cu toții aminti momente de intuiție sau epifanie în care înțelegeam deodată care este sensul vieții, ce este măreția, și cum ne-ar plăcea să trăim. O zi, o săptămână sau cel mult un an mai târziu inspirația se estompează și devine o amintire îndepărtată, iar noi rămânem la fel ca înainte, neschimbați.

Măreția iudaismului este că a oferit spațiu atât Profetului, cât și Preotului, figurilor care să inspire pe de o parte și, pe de altă parte, rutinei zilnice – *halacha* – care preia viziunile exaltate și le transformă în modele de comportament ce reconfigurează creierul și schimbă ceea ce simțim și cine suntem.

Unul dintre cele mai neobișnuite pasaje pe care l-am citit vreodată despre iudaism, scris de un ne-evreu este în cartea de macro-economie a lui William Rees-Mogg, *The Reigning Error*.⁴ Rees-Mogg (1928-2012) era un jurnalist financiar care a devenit editor la *The Times*, președinte al Consiliului Artelor și vice-președinte al BBC. Din punct de vedere religios era un catolic devotat.

El își începe cartea cu o laudă complet neașteptată a iudaismului halahic. Explică și motivul pentru care a făcut acest lucru. Inflația, susține el, este o boală a excesivității, un eșec al disciplinei, în acest caz în relația cu banii. Ceea ce face iudaismul unic, continuă el, este sistemul său legislativ. Acesta a fost criticat pe nedrept de creștini ca fiind legalist sec. De fapt, legea iudaică a fost esențială pentru supraviețuirea evreiască deoarece “a oferit un standard cu care acțiunile să poată fi comparate, o lege pentru reglementarea conduitei, un focus pentru loialitate și o graniță pentru energia naturii umane.” Toate sursele de energie, cea mai notabilă fiind energia nucleară, necesită o un anumit recipient pentru a fi ținute sub control. Fără acesta, devin periculoase. Legea evreiască a acționat de fiecare dată asemeni unui astfel de recipient pentru energia spirituală și intelectuală a poporului evreu. Această energie “nu doar a explodat sau a fost dispersată; a fost valorificată ca o sursă continuă de putere.” Ceea ce au evreii, argumentează el, lipsește economiei moderne: un sistem de auto-control ce să permită economiilor să înflorească fără boom-uri și crize, inflație și recesiune.

Același lucru este valabil și pentru leadership. În lucrarea sa *Good to Great*, teoreticianul în management Jim Collins susține că ceea ce au în comun companiile extraordinare este o *cultură a disciplinei*. În cartea *Great By Choice*, el folosește expresia “marșul de 20 mile” referindu-se la faptul că acele companii care sunt extraordinare planifică pentru un maraton, nu pentru un sprint. Încrederea, spune el, “vine nu din discursurile motivaționale, inspirație carismatică, miting-uri, optimism nefondat sau speranță oarbă.”⁵ Vine din fapte, zi după zi, an după an. Companiile extraordinare folosesc discipline specifice, metodice și coerente. Ei își încurajează personalul să fie disciplinați și responsabili. Ei nu

---

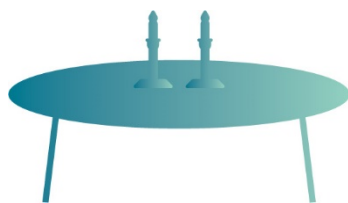
⁴ William Rees-Mogg, *The Reigning Error: The Crisis of World Inflation* (London: Hamilton, 1974), 9–13.

⁵ Jim Collins, *Good to Great* (New York: HarperBusiness, 2001); *Great by Choice* (New York: HarperCollins, 2011), 55.

reacționează exagerat la schimbare indiferent dacă este bună sau rea. Continuă să privească la orizontul îndepărtat. Mai presus de orice, nu depind de liderii-eroi, carismatici, care, în cel mai bun caz ridică compania pentru o vreme, însă nu îi oferă puterea în profunzime de care ar avea nevoie pentru a prospera pe termen lung.

Exemplul clasic al principiilor articulare de Burns, Rees-Mogg și Collins constă în transformarea care s-a petrecut între Ki Tisa și Acharei Mot, între primul Yom Kipur și cel de-al doilea, între modelul de lider-erou al lui Moshe și cel tăcut, subevaluat al disciplinei preotului, pentru o zi anuală de căință și ispășire.

La transformarea ideilor în modele de acțiune care formează obiceiuri ale sufletului se referă atât iudaismul, cât și leadership-ul. **Nu pierde niciodată inspirația profeților, însă nu pierde nici rutinele care transformă ideile în fapte și visele în realitate.**

ÎNTREBĂRI ÎN JURUL MESEI DE SHABAT

1. În ce mod legea evreiască este un recipient pentru energia spirituală și intelectuală a poporului evreu?
2. Sunteți surprinși că principiul lui Ben Pazzi este văzut ca fiind cel mai important din Tora, are acest lucru o semnificație pentru voi?
3. Cum putem găsi inspirația în ritualul sau rutina zilnică?